

FLOOR BAKHUYS ROOZEBOOM

Daar ben jij nu eenmaal beter in

Geboren moeders, onbeholpen vaders
en andere bullshit

*Hoe vrouwenfabels en mannenmythes
ons allemaal in de weg zitten*

Nijgh & Van Ditmar
Amsterdam

voor de stampers

Some ideas are not really new but keep having to be affirmed from the ground up, over and over. One of these is the apparently simple idea that women are as intrinsically human as men, that neither women nor men are merely the enlargement of a contact sheet of genetic encoding, biological givens. Experience shapes us, randomness shapes us, the stars and weather, our own accommodations and rebellions, above all, the social order around us.

– Adrienne Rich, *Of Woman Born*

Inhoud

Proloog: het web 9

- 1 We hadden een mens gemaakt 15
- 2 Het trainingskamp: hoe vrouwen al voor de conceptie
‘chef kind’ worden 27
- 3 Het grote scheefgroeien 46
- 4 Waarom moet ik f*cking overal aan denken?
De verborgen last van de mental load 62
- 5 De ruzie van deze tijd: waarom vrouwen én mannen
gefrustreerd zijn 75
- 6 Ja maar Darwin: waarom je ‘de natuur’ niet de schuld van
seksisme moet geven 86
- 7 Gast, hoezo neem jij verlof op? Hoe de kostwinnercultus
vaders ketent 100
- 8 Jij bent hiervoor gemaakt: hoe de mythe van de
oermoeder vrouwen tegelijkertijd ophemelt en
klemzet 115
- 9 Het selectieve deurbeleid van het mama-universum 135
- 10 Mama knows best & papa doet maar wat: de duivelse
dynamiek tussen maternal gatekeeping & weaponised
incompetence 148
- 11 Joh, ik hóór dat gewoon niet: waarom zorgen geen
kwestie van instinct maar van verantwoordelijkheid
is 163

- 12 Ja maar het is altijd zo geweest: waarom
genderongelijkheid geen universele 'oertoestand' is 173
 - 13 Flying solo: hoe volledige overdracht van
verantwoordelijkheden de gamechanger bleek 192
 - 14 Jij boft maar met hem: waarom we betrokken vaderschap
niet als een gunst aan vrouwen moeten framen 206
 - 15 Over jongens en mannen: waarom mannen er ook iets
bij te winnen hebben 221
 - 16 Team blauw/Team roze: wat geven we onze kinderen
mee? 236
 - 17 Dat moet iedereen toch lekker zelf weten? Waarom het
persoonlijke politiek is (en andersom) 254
- Dankwoord 271
- Bronnenlijst 274

Proloog: het web

We zaten in de personeelskamer van de kinderopvang, waar onze zoon, vijf maanden oud, weldra met zijn wendagen zou beginnen. Michiel en ik waren naast elkaar op de grijze bank gaan zitten, schuin tegenover de stoel waarop de mevrouw van de intake had plaatsgenomen. Het was een type dat duidelijk weinig gaf om sociale smering. Kordaat recht-op, met een multomap in haar handen, stelde ze afgemeten, zakelijke vragen over onze zoon en de precieze instructies voor zijn verzorging.

‘Hoeveel slaapjes doet hij?’

‘Hoelang slaapt hij?’

‘Moet hij in slaap gewiegd worden?’

Op zich prima vragen. Maar ook vragen waar we in de maanden dat onze zoon op de wereld was, geen eenduidig antwoord op hadden gevonden. Want onze zoon veranderde voortdurend, zoals baby's dat nu eenmaal doen, en de antwoorden veranderden mee. Maar de vrouw tegenover ons eiste een gebruiksaanwijzing. En ik was duidelijk degene die deze moest geven. Na iedere vraag keek ze afwachmend en uitsluitend naar mij, waarna ik al hikkellend en stammelend een antwoord probeerde te formuleren.

Af en toe keek ik van de vrouw naar Michiel en weer terug, maar hij kreeg de beurt niet. Het voelde alsof ik werd overhoord voor een examen waarvoor ik niet had geleerd.

We waren inmiddels vijf vragen verder en ik was er nog niet in geslaagd om iets anders te antwoorden dan 'eh, dat verschilt' en 'eh, dat hangt ervan af'.

'Op welke tijdstippen drinkt hij?'

'Hoeveel milliliter per keer?'

'Eh,' zei ik. 'Eh.'

De vrouw hield haar pen boven het papier, terwijl ze me aankeek, wachtend op een antwoord.

'Eh.'

Ze legde haar pen op het papier en keek me nog wat indringender aan. 'Weet je niet hoeveel je zoon drinkt?' Ze fronste. En toen die vraag die eigenlijk geen vraag is. 'Maar jij bent toch de moeder?'

Ze bleef me aankijken. Ik zei niets meer.

Michiel voelde dat het tijd was om in te grijpen, legde zijn hand op mijn been en nam het woord.

'Natuurlijk weten we dat wel. Maar Floor geeft borstvoeding op verzoek, dus het tijdstip en de hoeveelheid verschillen nogal. Wij zullen voor flesjes afgekolfde melk zorgen. Als hij het structureel niet op krijgt, geef je volgende keer minder. Als het structureel niet genoeg blijkt, geven we volgende keer meer mee. Zullen we zo beginnen en dan zien hoe het gaat?'

De vrouw keek van Michiel naar mij en weer terug en knikte goedkeurend. Alsof hij geslaagd was voor een examen waaraan hij niet eens verplicht had hoeven deelnemen. Ze klapte haar map dicht en wierp me een blik toe alsof ze wilde zeggen: dat weet hij toch maar.

'Ja,' had ik moeten zeggen. 'Hij is dan ook de vader.'

Maar dat bedacht ik natuurlijk pas toen we alweer bijna thuis waren.

Het is niet zo dat ik me bij mijn eigen introductie tot het moederschap pas voor het eerst bewust werd van de verschillende manieren waarop er wordt aangekeken tegen mannen en vrouwen en de verschillende rollen die zij te vervullen hebben. Natuurlijk niet. Het was meer dat ik tot dat moment in een omgeving had geleefd, of dacht te leven, waarin die ongelijkheid werd benaderd als iets wat in essentie onwenselijk was en dus bestreden moest worden. Ik zag ongelijkheid als iets wat de meeste mensen die ik kende – in elk geval in theorie – niet oké vonden, of dat in elk geval pretendeerden. Maar toen ik eenmaal de wereld van het ouderschap was binnengewandeld, verkruimelde die pretentie voor mijn ogen. Als het gaat om de sprookjes die we rond mannen en vrouwen hebben opgetuigd, dan is het ouderschap de Efteling.

Plotseling begaf ik me in een wereld waarin mannen weer mannen waren, vrouwen weer vrouwen en de één nu eenmaal goed was in dit en de ander nu eenmaal goed in dat. Daar deed je niet veel aan. Dat was nu eenmaal zo. Daar moest je niet al te veel van vinden en je er al helemaal niet druk om maken. Aan de natuurlijke orde der dingen verander je nu eenmaal niet zoveel. Het was alsof alle verhalen, mythen, vooroordelen, stereotypen en normen over mannelijkheid en vrouwelijkheid die er natuurlijk altijd waren geweest, maar die zich een tijdje schuil hadden moeten houden in het verdomhoekje van de achterhaalde gedachten, een seintje hadden gekregen dat ze weer ongestoord buiten mochten komen spelen. In de roman *All Fours* schrijft Miranda July: 'Without a child I could dance across the sexism of my era, whereas becoming a mother shoved my face right down into it.'

Iedere keer als ik iemand hoorde praten over hoe man-

nen en vrouwen nu eenmaal waren, voelde ik mijn spieren verstrakken en kreeg ik een moeilijk te omschrijven gevoel in mijn buik. Een gevoel dat het midden houdt tussen buikpijn, misselijkheid en benauwdheid: een soort weëige sensatie op die plek net onder mijn maag waar al mijn gevoelens van onbehagen doorgaans hun kamp opslaan. Iedere keer als het ging over hoe mannen ‘nu eenmaal waren’ en vrouwen ‘nu eenmaal waren’, dan kwam dat gevoel weer opzetten. Ik had voordat ik aan het moederschap begon nooit kunnen vermoeden hoe vaak dat het geval zou zijn.

Langzaamaan becroop me het gevoel dat al die verschillende momenten samen een groter verhaal vertelden. Al die losse observaties vormden een samenhangend beeld, zoals de genummerde punten die je op de kleuterschool met getekende lijnen aan elkaar moest verbinden om uiteindelijk te kunnen zien welke tekening zich in al die verbonden losse punten openbaarde.

Mensen die psychedelica hebben gebruikt, vertellen wel eens dat je tijdens een trip niet zozeer dingen ziet die er niet zijn, maar dat je ineens in staat bent dingen waar te nemen die je eerder niet zag, maar die er altijd al waren. Alsof je ogen op een andere manier scherpstellen, waardoor de samenhang, de verbindende materie die alles bijeenhoudt, zich plotseling in volle glorie aan je openbaart.

Ik zag een groot onzichtbaar web voor me, dat via een complex vlechtwerk door de hele samenleving was gespannen, voor het blote oog onzichtbaar, maar altijd voelbaar als een magnetisch veld dat mensen gericht bepaalde kanten op duwt. Een web dat er al die tijd was geweest en altijd al zijn sturende werk had gedaan, maar dat zodra ik moeder werd plotseling in al zijn glorie zichtbaar werd. Als kerstverlichting die er altijd al gehangen had, maar plotseling – klik –

aanging, en ik, verblind door het plotselinge licht, kon een tijdlang niets anders meer zien.

Ik raakte gefascineerd door het web. Ik wilde erover lezen, erover nadenken, ik wilde er met mensen over praten. Boeken lezen van mensen die er langer dan ik al over hadden nagedacht. En ook wilde ik schrijven over dat ingenieuze en complexe web van verhalen, mythen en (geloofs)overtuigingen dat mannen en vrouwen door onze hele samenleving heen gespannen hebben en dat bepaalt hoe we naar elkaar kijken, hoe we elkaar behandelen, wat we van elkaar verwachten en waarop we elkaar beoordelen. Over de manier waarop dat web voor een groot deel bepaalt welke bewegingsruimte we voor onszelf op mogen eisen en welke vrijheden ons worden toegestaan. Door anderen en door onszelf.

De mythen, verhalen en overtuigingen waaruit dat web bestaat, gaan niet alleen over ouderschap, die strekken veel verder. Maar ik merkte dat de manier waarop ze zich rondom het ouderschap manifesteren, mij in het bijzonder fascineerde. Omdat ik ervan overtuigd ben dat ouderschap ons terugbrengt naar de essentie van wat we over mannen en vrouwen geloven. Ouderschap werkt als een vergrootglas voor de overtuigingen, dynamieken en machtsverhoudingen die met onze hele samenleving verweven zijn, omdat ouderschap veel mensen bewust maakt van het web waar ze tot dan toe misschien wel onbewust overheen hadden leren stappen.

Iedereen heeft andere ervaringen met het web, omdat het ook niet iedereen hetzelfde behandelt. Het is plakkeriger, onverbiddelijker voor de een dan voor de ander, ook al zie je dat er op het eerste gezicht niet aan af. De een voelt zich niet per se door het web gehinderd, de ander is zo ver-

trouwd met het patroon van de draden dat de aanwezigheid van het web een gevoel van veiligheid en geborgenheid biedt. Weer anderen blijven erin hangen, raken erin verstrikt. Zeker is dat iedereen vroeg of laat met de draden in aanraking komt.

Ik herinner me hoe ik een keer op een nevelige ochtend het huis verliet en met montere pas en opgeheven hoofd recht met mijn gezicht in een spinnenweb liep dat tussen twee bomen gespannen was. De draden zaten in mijn haar, mijn nek, plakten aan mijn gezicht. Ik had het van verre al kunnen zien hangen, glinsterend in de ochtenddauw, maar ik had natuurlijk weer eens niet opgelet en dus overviel het me volledig.